Glas zavezникov

Leto II - Št. 270

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, ponedeljek 6. maja 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 Telefon št. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4. tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

MOHAMED ALI JINNAH

Simla, 6. maja

Včeraj se je v palači indijskega podkralja v Simli začela konferenca britanske vladne misije in voditeljev kongresne stranke ter muslimanske zveze. Predsednik muslimanske zveze, ena izmed osrednjih oseb današnje Indije, Mohamed Ali Jinnah, je prispel v Simlo z letalom v soboto.

KOMUNISTIČNI PORAZ V MANDŽURIJI

Nangking, 6. maja

V soboto zvečer so uradno naznanili, da so kitajske narodne čete zasedle Penkio, približno 65 kilometrov jugozahodno od Mukdena. Predhodno so porazili 100 tisoč komunistov, med katerimi je bilo 7000 ubitih.

Na ta način so presekali zvezo med komunisti na severu ter med komunisti v južni Mandžuriji.

S prihodom komunističnega voditelja generala Čou En Laija v Nangking bodo v kratkem nadaljevali pogajanja za rešitev mandžurmskega vprašanja.

ATTLEEJEV POZIV

London, 6. maja

Ministrski predsednik Attlee je ob priliki praznika dela včeraj govoril na nekem laburističnem shodu ter izjavil, da ne more nobena posamezna država rešiti političnih in gospodarskih vprašanj, ki tarejo svet. Rešiti jih je mogoče le s splošnim sodelovanjem.

«Menimo, da mora vsaka država delati za lastno rešitev» je dejal Attlee ter pripomnil, da je smoter britanske vlade vzpostavitev takih pogojev v Evropi, da si bo vsaka država lahko izbrala svojo obliko vlade.

«Popolnoma sem prepričan — je dejal — da bomo mogli zgraditi boljši svet samo s popolnim razvojem organizacije Združenih narodov in če bomo sprejeli smotre in načela, ki jih določa njena ustava».

O ZAVEZNIŠTVU MED BRIT. KONSERVATIVCI IN LIBERALCI

Norwich, 6. maja

Predsednik izvršnega odbora narodne liberalne stranke William Mabane je predvideval v nekem govoru, ki ga je imel soboto v Norwichu, zavezništvo med britanskimi konservativci in liberalci.

Govornik je dodal: «Uverjen sem, da bi stavilo to zavezništvo v akcijo v volilnih svetih nove zaloge politične energije, pripomoglo k odstopu socialistične vlade in oddaljilo grožnjo, ki preti našemu življenjskemu sistemu bolj kot kar koli drugega».

TRUMAN IN PROCES PROTI MIHAJLOVIČU

Washington, 6. maja

Predsednik Truman je v četrtek na tiskovni konferenci na vprašanje, če je sprejel ameriške letalce, ki zahtevajo «pravično sodbo» za jugoslovanskega generala Mihajlovića odgovoril, da jih je sprejel njegov vojaški pribočnik.

BELGIJA IN DEGRELLE

London, 6. maja

Belgijski zunanji minister Spaak je v soboto izjavil, da bodo aktom odbora organizacije Združenih narodov za preučevanje političnega položaja v Španiji priložili tudi zahtevo, da mora Španija izročiti bivšega voditelja reksistov Leona Degrella, zahtevo, katero je Francova vlada odbila. Spaakova izjava izpolnjuje njegovo prejšnjo izjavo, da bo belgijska vlada zahtevala od Varnostnega sveta preiskavo o odklonitvi izročitve Degrella s strani Franca.

Preložitev neuradnega sestanka zunanjih ministrov

Napori za premaganje sedanje mrtve točke

Različni predlogi pri sobotnih razpravah

PARIZ, 6. maja — **Na zahtevo ameriškega zunanjega ministra Byrnesa so v zadnjem trenotku preložili neuradni sestanek zunanjih ministrov štirih velesil, ki bi moral biti včeraj popoldne ob 17 uri, na damašnji dan opoldne.**

Minister Byrnes je zahteval gornjo odložitev zaradi tega, ker je želel imeti več časa za pretehtanje načetih vprašanj. V splošnem tolmačijo to odložitev kot znak, da so se ministri posvetovali s svojimi vladami, da bi našli rešitev sedanje mrtve točke o važnem vprašanju mirovne pogodbe z Italijo.

Včerajšnje večerno poročilo «Reuterja» javlja, da se je ameriški zunanji minister Byrnes ločeno posvetoval z Bevinom in Molotovom. Predmet in izid teh razpravljanj drže v največji tajnosti.

Danes uradno poročajo, da se bo Byrnes sestal z italijanskim ministrskim predsednikom De Gasperijem.

Razen z ameriškim zunanjim ministrom Byrnesom bo imel De Gasperi razgovore tudi s predsednikom francoske vlade Gouinom ter z Bevinom in Molotovom.

Italijanski ministrski predsednik De Gasperi se misli v torek vrniti v Rim. Sinoči je neuradno večerjal s francoskim zunanjim ministrom Bidaultom.

Včeraj je De Gasperi obiskal tudi britansko delegacijo ter se sestal z britanskim poslancem Gladwynom Jebbom.

Doslej ničesar ne omenjajo o postopku ali o predmetih bodočih razprav na konferenci.

Po petkovi ponovno zahtevani obrazložitvi stališč svojih vlad, ki sta ju podala jugoslovanski ministrski podpredsednik Kardelj in italijanski ministrski predsednik De Gasperi, so se zunanji ministri v soboto sestali dopoldne in zvečer ter znova razpravljali o vprašanju jugoslovansko-italijanske meje. Nesoglasje je znatno, toda v bistvu gre za izbiro med sovjetskim predlogom in predlogom treh zahodnih demokracij.

Zdi se, da je jugoslovanski ministrski podpredsednik v petek dejal, da se meja, kot jo je predlagal sovjetski zastopnik štiričlanske preučitvene komisije, v glavnem sklada z jugoslovanskimi zahtevami, čeprav želi jugoslovanska vlada poleg priključitve Trsta tudi priključitev Gradeža.

Italijanski ministrski predsednik je izjavil, da je naklonjen črti, ki jo je naznačil ameriški zastopnik pri preučitveni komisiji. Ta črta se razen na južnem delu v pogledu razdelitve Istre skleda s tekom črte, kot sta jo predložila francoski in britanski zastopnik. Ameriška črta bi Italiji dovoljevala, da obdrži Pulj in Labin; britanska črta pa ji pušča Pulj, ne pa Labina. Po francoskem predlogu Jugoslaviji ne bi pripadel le Pulj in Labin, ampak tudi Rovinj. Po drugi strani puščajo vsi trije predlogi, t. j. britanski, ameriški in francoski Trst na italijanskem ozemlju, toda pod režimom mednarodne uprave.

Ker se je sobotna dopoldanska seja o vprašanju italijansko-jugoslovanske meje končala, ne da bi dosegli sporazum, so se štirje zunanji ministri ponovno sestali zvečer in spor preučevali v luči izjav, ki sta jih v petek dala jugoslovanski in italijanski predstavnik.

«BBC» poroča, da so se Bevin, Byrnes in Bidault verjetno v bistvu že sporazumeli na kompromis v pogledu njihovih razmejitvenih črt, kot so jih predlagali zastopniki preučitvene komisije, katerim je bila skupna dodelitev Trsta Italiji ter internacionalizacija pristanišča.

Minister Molotov je na sobotnem jutranjem zasedanju vztrajal na precej bolj zahodni črti, po kateri bi Trst spadal k Jugoslaviji. V svoji izjavi je Molotov trdil, da se zdi, kot bi bila meja, ki jo predlagajo zahodne sile, potegnjena z namenom, da kaznuje Jugoslavijo, ki je bila v času vojne zaveznik. Byrnes je odločno odbil to obtožbo in pojasnil, da bi meja, kot jo predlagajo Združene države, dodelila Jugoslaviji približno 4.500 kvadratnih kilometrov ozemlja, vključivši Reko, s prebivalstvom, ki bi štelo 375 tisoč duš.

Bevin in Bidault sta oba izjavila, da so te meje določili na osnovi v Londonu doseženega sporazuma, po katerem bi morala biti meja določena po etniških načelih. Bevin je dodal, da se po njegovem mnenju meja, ki jo predlaga Sovjetska zveza, precej oddaljuje od sporazuma in da se črta Francozov bolj kot druge približuje etniški meji.

Ko je Molotov omenil mesto Trst, je izjavil, da je prebivalstvo večinoma italijansko, vztrajal pa je na gospodarski važnosti, ki govori za Jugoslavijo. Drugi ministri so nasprotno vztrajali, da je pristanišče večje gospodarske važnosti za države Srednje Evrope, kot pa za neposredno jugoslovansko zaledje.

Po «Reuterjevem» poročilu je ameriški zunanji minister v namenu, da bi premagal mrtvo točko, na kateri so ostali pri prejšnjih zasedanjih, predlagal, naj bi v področju med črto, ki jo predlaga sovjetska delegacija in med črto, ki jo predlaga ameriška, izvedli pod zavezniškim nadzorstvom plebiscit, da bi imelo prebivalstvo možnost odločiti o svoji usodi.

«Reuter» poroča, da je Molotov izjavil, ko je prvič s svoje strani nakazal možnost sprejema kompromisa s sovjetske strani, da bi v primeru, če bi zadovoljili jugoslovanske težnje v pogledu tržaškega vprašanja, morda lahko zadovoljili italijanske zahteve v pogledu vojne odškodnine in kolonij.

Bevin in Bidault sta izjavila, da sta mnenja, da bi pomenil plebiscit, kot ga je predlagal Byrnes, oddaljevanje od načel, ki so jih postavili preteklo leto na londonski konferenci, ko so določili, da je treba mejo po preučitvi določiti na temelju etniških činiteljev. Molotov pa je dejal, da je mnenja, da bi bilo treba v primeru plebiscita upoštevati poleg vse Istre tudi ostali del Julijske krajine.

Po istem «Reuterjevem» poročilu je Byrnes v odgovor Molotovu pojasnil, da temelji ameriško stališče v pogledu vprašanja plebiscita na dveh činiteljih: 1: da so vse štiri sile priznale, da je področje vzhodno od ameriške črte nesporno jugoslovansko in da zaradi tega ne bi bilo nobenega razloga, da bi bilo treba v plebiscit vključiti vso Istro; 2: če bi plebiscit izvedli v vsej Julijski krajini, vštevši Istro, bi bil v primeru zmage ene ali druge stranke izid vedno ta, da bi na tujem ozemlju ostala močna manjšina.

«NE SMEMO POZABITI»

POSLANICA MARŠALA MONTGOMERYJA

Nedeljski «Sunday Dispatch» je prinesel posebno poslanico maršala Montgomeryja ob priliki prve obletnice zmage. Poslanica pravi med drugim:

«Pred enim letom — 5. maja — sta se dva milijona pripadnikov nemške vojske predala skupini britanskih oboroženih sil na severnem odseku zavezniškega prodiranja v severo zahodni Evropi.

«Bojevali smo se skoraj šest let. Teža vojne je resno tlačila britanski imperij, ki je v določenem trenotku ostal sam in se bojeval proti skupnim osnim silam. Zdelo se je nemogoče, da bi zmagali.

«Potem so se nam pridružili naši veliki zavezniki: najprej Sovjetska zveza in nato Združene države. Z združeno močjo zavezniških sil smo dosegli popoln poraz osnih držav.

«Kako se nam je posrečilo premagati tiste temne dni, ko smo se sami upirali in ko se je zdelo, da ni sence upanja? Premagali smo jih, ker nam je ves imperij z združeno močjo prihitel v uri nevarnosti na pomoč. Nobeno prizadevanje, ki bi ga kateri koli del našega imperija posamič napravil, ne bi bilo enako velikanski skupni in prostovoljni sili, ki je bila ravno zaradi tega teka uspešna, ker je bila premišljena. Zmagali smo, ker so bili možje in žene Velike Britanije in njenega imperija pripravljeni, da se odločno bojujejo za obrambo svobode in če treba da dajo tudi svoje življenje, da morejo drugi uživati svobodo.

«V teh temnih dneh smo se tesno združili in videli smo, kako smo odvisni drug od drugega.

«Zdaj živimo že leto dni v miru in mogoče je, da bi kdo izmed nas pozabil, kaj se je zgodilo med septembrom 1939 in majem 1945. Vsi želimo, da se spor ne obnovi; delamo za mir in varnost vseh držav v okviru svetovne organizacije. Toda za dosego teh namenov nam je potreben čas. Dokler ne bo vsaka stvar zadovoljivo urejena, moramo biti močni, ker predstavlja sila ključ miru in vojne.

«Zato ponavljam: Ne smemo pozabiti.

«Dokler bomo ostali združeni in močni, bomo lahko z zaupanjem korakali proti našemu cilju trajnega miru».

De Gasperi in Kardelj

Ministrski predsednik De Gasperi je v petek zvečer na neki tiskovni konferenci izjavil, da si želi Italija mirovno pogodbo, ki je ne bi kaznovala, ker bi to dokončno podrlo pičle upe nove demokratske Italije. Dodal je, da so jugoslovanske ozemeljske zahteve v Julijski krajini nepravične in da bi ustvarile iredentistični problem. De Gasperi je priznal moralno obvezo Italije, da plača vojno škodo, trdil pa je, da je to zaradi gospodarskega položaja države trenotno nemogoče.

Podpredsednik jugoslovanske vlade Kardelj je v soboto na neki tiskovni konferenci izjavil, da je prepričan, da predlogi ne temelje na sovražnosti do njegove države, ampak so osnovani na netočnih podatkih. Tiskovne konference so se udeležili razni zavezniški dopisniki. Kardelj je izjavil, da jugoslovanska vlada «ne bo odgovarjala za to, kar bi se lahko zgodilo», če konferenca zunanjih ministrov v pogledu italijansko-jugoslovanske meje ne bi sprejela jugoslovanske meje.

Na vprašanje, naj pove, kaj bi njegova vlada storila, če bi bile odločitve konference zanjo neugodne, je Kardelj izjavil: «Naše zadržanje bo odvisno od okoliščin. Ko bo prišel trenotek, bo vlada storila potrebne korake.»

Na drugo vprašanje, če je jugoslovanska vlada pripravljena, da se že v naprej obveže, da bo spoštovala morebitne sklepe konference, je Kardelj odgovoril: «Danes ne morem dati nobene zadevne izjave. Vsaj kar se mene osebno tiče, mislim, da naša vlada pred ljudstvom ne more prevzeti odgovornosti za odločitev, ki daje drugi državi področja, na katerih bivajo Jugoslovani. Dejstvo, da so meje, ki jih predlagajo Velika Britanija, Združene države in Francija za Jugoslavijo neugodne — je pristavil Kardelj — so potegnili izvedenci, ki so se opirali na napačne podatke. Mogoče je — je poleg tega dejal — da hočejo zavezniki nagraditi Italijo za njeno vojskovanje ob zavezniški strani.»

Po konferenci je Kardelj izjavil «Reuterjevemu» dopisniku: «Ne vem, če nam bo konferenca zunanjih ministrov dala to, ka hočemo; vem pa, da Jugoslavija nikoli ne bo sprejela meje, ki so jo predložile Velika Britanija, Francija in Združene države.»

V soboto se je vrnila v Pariz zavezniška komisija, ki je odšla v predel obmorskih Alp.

Bolgarska poročevalska agencija javlja, da je včeraj odpotoval v Pariz uradnik bolgarskega zunanjega ministrstva Nejkov. Njegova misija je v zvezi z bližnjimi razpravljanji o mirovni pogodbi z Bolgarijo.

Amerika pripravlja poročilo o Španiji

Franco čisti politične nasprotnike

WASHINGTON, 6. maja. **Vršilec dolžnosti ameriškega zunanjega ministra Dean Acheson je v petek na tiskovni konferenci izjavil, da mislijo Združene države predložiti pododboru Varnostnega sveta poročilo o vprašanju, če položaj v Španiji ogroža mir in mednarodno varnost.**

V soboto so v Madridu aretirali Vincenta Horcha, ki je v preteklosti zavzemal važen položaj v upravi španskega Rdečega križa. Obdolžili so ga, da ima štampiljke, ki jih je za podpisovanje listin uporabljal socialistični izvršni odbor. Njegovi prijatelji trde, da ni bilo v njegovem stanovanju nobene štampiljke. Pred nekaj dnevi so aretirali tudi Virginia Martineza, ki so ga obdolžili tajnega socialističnega delovanja. Policija je bila v teh dneh posebno pozorna, da bi odkrila vrste tajnega političnega delovanja. V teh dneh so bili člani tajnega gibanja posebno delavni zaradi preiskave, ki jo vodi Varnostni svet o španskem vprašanju. Njihova prizadevanja gredo v prvi vrsti za ustanovitvijo «vlade», v kateri bi bile bastopane po večini osebe, ki žive v Španiji. Menijo, da bi ta vlada uživala doma in zunaj večji ugled kot Giralova vlada. Doslej ni videti, da bi prizadevanja, ki skušajo utrditi stik med levičarskimi elementi po eni in katoliškimi ter monarhističnimi elementi po drugi strani, rodila uspehe.

Španski minister za narodno vzgojo je v soboto izjavil, da se je vlada odločila predati zavezniški komisiji za Nemčijo vso nemško imovino javnega ali uradnega značaja, ki je v Španiji.

Sklenitev sporazuma med Teheranom in Aserbejdžanci

Napredovanje sovjetskega umika

LONDON, 6. maja — **Dopisnik agencije «BBC» javlja iz Teherana, da je izvedel od perzijske vlade, da sta perzijska vlada in aserbejdžansko odposlanstvo v petek zvečer dosegli sporazum o bodoči upravi aserbejdžana in da bodo te dni objavili pogoje.**

Neko «Reuterjevo» poročilo javlja, da bo danes perzijski ministrski predsednik Sultaneh iz Teherana javil svetu popolni umik sovjetskih čet iz Perzije.

Dopisnikovo poročilo pravi, da predvidevajo, da bo pokrajina spet prišla pod nadzorstvo osrednje vlade in da bodo njeno vojsko uvrstili v perzijsko. Malo pred prihodom tega poročila je aserbejdžanska radijska postaja Tabriz (česar pa niso mogli jasno slišati v Londonu), verjetno javljala točke pogodbe med Aserbejdžanom in sosednjo pokrajino Kurdistanom. Ena izmed tock pojasnjuje, da morajo vsak sporazum z osrednjo vlado predložiti v odobritev obema pokrajinama.

Pogodbo v Teheranu je po poročilih podpisal voditelj aserbejdžanskega odposlanstva Piševari.

Perzijski poročevalec v Newyorku je v soboto zvečer izjavil, da je perzijska vlada uradno obvestila perzijskega veleposlanika v Združenih državah Huseina Alo, da so sovjetske čete popolnoma izpraznile štiri severne pokrajine v Perziji in da se hitro umikajo iz Aserbejdžana.

Poročevalec je pristavil, da je perzijska vlada poleg tega obvestila Alo, da upa, da se bodo sovjetske čete do 6. maja popolnoma umaknile iz Perzije. Šesti maj je datum, ki je določen v sovjetsko-perzijskem sporazumu.

Kot poroča radijska postaja Tabriz, so priredili sinoči v narodni skupščini v Aserbejdžanu na čast sovjetskih častnikov, ki so danes v zgodnjih jutranjih urah zapustili Tabriz, velik sprejem. Na podlagi sovjetsko-perzijske pogodbe morajo vse sovjetske čete z današnjim dnem zapustiti perzijsko ozemlje.

Kot poroča «Reuter» iz Teherana, so v soboto aretirali šahovega svetnika Karima Rahtia, o katerimi mislijo, da je naklonjen Britancem. Obtožili so ga, da dela proti narodni vladi.

Arabski odpor proti poročilu komisije

Proglasitev splošne stavke

KAIRO, 6. maja — Kairski dnevnik «El Mokattam» poroča, da so v znak protesta proti poročilu anglo-ameriške preiskovalne komisije za Palestino za petek 10. maja proglasili v vseh arabskih državah splošno stavko. Dnevnik dodaja, da so poleg tega predlagali sklicanje kongresa predstavnikov vseh arabskih držav, na katerem naj bi razpravljali o poročilu komisije.

Vrhovni arabski odbor za Palestino je v četrtek po peturni seji, na kateri je razpravljal o poročilu anglo-ameriške komisije, imenoval pomožni pododbor, ki naj bi določil načrte za mobilizacijo mladine arabskih držav. Pododbor bo organiziral velike sestanke po vsej Palestini in ustanovil narodni arabski sklad za financiranje arabske nacionalne stvari. Odbor je poslal britanskemu ministrskemu predsedniku Attleju protestno pismo.

Iraški ministrski predsednik Tavfik Suvaidi je v Bagdadu opredelil poročilo anglo-ameriške komisije kot napadalno, nečlovečko in nepravično do Palestine in Arabcev. Med drugim je dejal: «Poročilo je povzročilo veliko začudenje. Po mojem mnenju ima sovražni značaj do Arabcev. Noben Arabec ne bo odobril tega nepravičnega predloga».

V soboto so bile v Bejrutu v znak protesta zaprte vse trgovine. Poročilo komisije je povzročilo velik odpor tudi v uradnih in ljudskih krogih v Libanonu. Po nekem četrtkoveb poročilu so univerzitetni slušatelji v Aleksandriji v torek pridedili demonstracije, čim so začeli krožiti glasovi o reviziji anglo-egiptovske pogodbe. Med demonstracijami so vrgli nekaj bomb in kamenja, kar pa ni povzročilo škode.

«Reuterjev» dopisnik poroča iz Jeruzalema, da se je v petek zbralo v starem delu Jeruzalema približno 3.000 arabskih demonstrantov, ki so nosili napise z raznimi gesli: «Palestina je arabsko kraljestvo», «Palestina mora biti arabska», itd. Britanske čete in policija so napravili pri damaskovskih vratih barikade iz bodeče žice ter zaprli tudi druge dohode v staro mesto. Demonstrante v starem mestu so nato razpršil; kesneje so uradno sporočili, da se je položaj pomiril.

CHURCHILL BO GOVORIL

London, 6. maja

Winston Churchill bo v četrtek v teku kratkega obiska na Nizozemskem govoril pred nizozemskim parlamentom.

V petek zvečer je bil Churchill častni gost na banketu, ki so ga priredili za petdesetletnico ustanovitve konservativnega lista «Daily Mail».

FRANCOZI ODKLONILI SEDANJO USTAVO

Pariz, 6. maja

Včeraj so Francozi z «da» ali «ne» glasovali za ali proti ustavi, ki jo je 19. aprila adobrila narodna skupščina. Glas je imelo približno 25 milijonov Francozov. Volivni boj med pristaši nove ustave (komunisti in socialisti) ter nasprotniki ustave (v glavnem katoliško ljudsko republikansko gibanje) je bil precej oster.

Pariška radijska postaja sporoča, da so dokončni izidi včerajšnjega referenduma (razen Korzike) naslednji:

«da» - 9,130.784 glasov;

«ne» - 10,670.993 glasov.

Kakor dodaja pariška radijska postaja, izidi na Korziki ne bodo znatno spremenili položaja.

Komentator pariške radijske postaje je glede številnega pritoka volivcev dejal: «Francozi so razumeli, da bi bilo vsako vzdrževanje od glasovanja slično dezertaciji».

Dopisnik «BBC» v Parizu označuje izid referenduma kot presenečenje, in sicer prijetno za krščanske demokrate, za mnoge radikalne socialiste ter za vse desničarske stranke, ki so se izjavile proti ustavi.

Ker je referendum odklonil vladni načrt za ustavo — pravi dopisnik — pomeni to udarec za komuniste in socialiste, ki so ga ne samo podpirali, temveč so bili tudi prepričani, da bodo zmagali. Francoski narod je s tem pokazal, da noče mešati vprašanja vesti s strankarskimi zadevami.

Člen predložene in zdaj odklonjene ustave, za katerega je vladal najbolj ogorčeni spor, je predvideval vsemogočni parlament z eno samo zbornico, ki naj bi jo izvolil narod z neposrednim glasovanjem.

Dopisnik naglaša, da bi bile volitve za redni parlament v mesecu juniju že po novi ustavi, če bi bila z referendumom sprejeta. Ker pa je glasovanje izpadlo proti vladnemu načrtu za novo ustavo, bodo v juniju Francozi volili novi začasni parlament za dobo največ 7 mesecev. Naloga tega novega parlamenta bo predložiti drugačni načrt ustave.

PRIHODNJI SESTANEK VARNOSTNEGA SVETA

New York, 6. maja

Agencija «Reuter» poroča, da je glavni tajnik organizacije Združenih narodov Trygve Lie včeraj zvečer izjavil, da bo imel Varnostni svet prihodnji sestanek v sredo 8. maja ob 19. uri (Greenwich). Dejal je, da bo eno izmed vprašanj dnevnega reda perzijsko vprašanje.

Obletnica češkega upora

Včeraj je bila prva obletnica začetka upora čeških rodoljubov proti nacističnemu zatiralcu. Upor se je začel nekaj dni prej, preden so se predale nemške oborožene sile na Češkem in Moravskem.

V tem času je bila Slovaška in vzhodni del Moravske z Brnom že osvobojena. Svobodo so ji prinesle junaške čete Rdeče armade. Prvi upor na Slovaškem je bil 29. avgusta 1944 v Banski Bistrici. Ta upor so nacisti na barbarski način zadušili. Vse voditelje odpora in ujete rodoljube so Nemci postrelili. To pa je samo še povečalo odpor in množice slovaških in čeških partizanov so se vedno bolj večale.

Poleg brigad in drugih vojaških formacij v okrilju zavezniških vojska na zahodu ter slavne češke divizije pod poveljstvom generala Svobode, sedanjega češkoslovaškega vojnega ministra, ki se je borila ob strani Rdeče armade, so tudi drugod, posebno v Jugoslaviji, češki rodoljubi stopili v boj proti nacistom. Zelo znana je brigada «Ján Žiška», ki je v Jugoslaviji postala slavna. Veliko je bilo tudi Čehov in Slovakov, ki so se bojevali v italijanskih partizanskih divizijah «Garibaldi», «Osoppo» in drugih.

V prvih dneh maja 1945 so nacistične čete še vladale na Češkem in morile nedolžne ljudi. Šestega maja so zmagovite anglo-ameriške čete pregnale Nemce iz Plzna, devetega maja pa je slavna Rdeča armada pod poveljstvom maršala Konjeva osvobodila Prago. Tako se je končala nadvlada nad Čehi in Slovaki.

Češkoslovaška republika je včeraj svečano proslavila osvoboditev. Spomnila se je svojih sinov, ki so padli v bojih proti Nemcem. Istočasno pa se zaveda, da mora za vse narode nastopiti nova doba resnične svobode in demokracije — brez pristranosti in sovraštva. S takimi smotri je šel češkoslovaški narod pod vodstvom svojega predsednika dr. Edvarda Beneša na delo, da si zgradi demokratsko državo.

ZAPISKI

ČEHI IN NEMCI

Češkoslovaška je spremenila svojo prvotno odločitev, da bo izgnala vseh dva in pol milijona Nemcev, ki so bili v dobi pred Monakovem orodje v Hitlerjevih rokah, s katerim je uničil Češkoslovaško. Ker bi ji ostalo samo devet milijonov prebivalcev, Podkarpatsko Rusijo je morala odstopiti Sovjetski zvezi, rabi izkušene nemške strokovne delavce, toda ti morajo biti zanesljivi. Zanesljivi protinacisti dobijo takoj dovoljenje, da ostanejo, toda takšnih je malo. Ostalim, ki so resnično spremenili svoje nazore, je Češkoslovaška pripravljena dati češkoslovaško državljanstvo.

To je zelo velikodušno dejanje, če pomislimo, kaj je morala Češkoslovaška pretrpeti zaradi Nemcev, toliko bolj velikodušno, če vemo, da so življenjske prilike na Češkoslovaškem že danes mnogo boljše, kot bodo še mnogo let v Nemčiji. Videli je, da na nesrečo tega mnogi Nemci ne znajo pravilno oceniti. Poročilo iz Sudetov pravi, da možje in žene rajši gredo preko meje v porušeno Nemčijo, odločeni, da ostanejo Nemci in trpijo, ker morajo oditi.

Z ozirom na takšno njihovo duševno razpoloženje je boljše, če odidejo. Tako zapuščajo Češkoslovaško v organiziranih skupinah ter jemljejo s seboj svoje premoženje brez velikega trpljenja: družine potujejo skupno, bolniki in invalidi lahko ostanejo, dokler se njihovo stanje ne izboljša. Vprašanje je, če ti Nemci cenijo to dobro ravnanje, ali pa ga izenačujejo z množičnimi izgoni, kakor so jih delali njihovi rojaki v drugih deželah. Odgovor je dvomljiv.

NEODVISNOST FILIPINOV

Četrtega julija bo nova država stopila v vrsto svobodnih in neodvisnih narodov: filipinska republika, ki je bila doslej 45 let pod ameriško zastavo.

Že dolgo je tega, ko so v Združenih državah priznali, da se Filipini z velikimi koraki bližajo neodvisnosti. Če ne bi bilo vojne na Pacifiku, bi jo Filipini že zdavnaj dosegli.

Filipinska republika ima zdaj prvega neodvisnega predsednika. Pri demokratskih volitvah je bil nedavno izvoljen general Manuel Roxas (izg. Rohas), dosedanji predsednik Sergio Osmena pa je bil poražen. Dejstvo, da je volilo med 70 in 80% Filipincev — nekaj izrednega pri demokratskih volitvah — dokazuje, da je bilo zanimanje zelo veliko. Po velitvah je Osmena izjavil, da bo general Roxas imel vso njegovo podporo.

Energični general Roxas šteje 54 let. V vojni proti Japoncem se je najprej boril kot poveljnik filipinskih čet na ameriški strani. Po zasedbi je navidezno pristopil na japonsko stran, zaradi česar so mu v sedanjem volivnem boju nasprotniki očitali, da je «kvisling». Toda gen. Roxas je ves čas «sodelovanja» z Japonci deloval za zavezniško zmago. Na to so proti koncu vojne prišli tudi Japonci in ga zaprli. Njegov načrt je okrepiti demokracijo in ustavno vlado na Filipinih.

Danes se dogaja na vsem svetu, da dobivajo svoje države posamezni narodi, ki so bili zaostali ali pa niso imeli sreče, da bi si doslej priborili naodvisnost. Nedavno smo videli, da je komaj četrt milijona transjordanskih Arabcev dobilo neodvisnost in svojo državo. Zdaj se v teku pogajanja za neodvisnost Indijcev in Indonezijcev. Britanski minister Bevin je na konferenci v Parizu predložil neodvisnost Cirenajke in Tripolitanije ter ustanovitev Velike Somalije, kateri naj bi Abesinija odstopila del somalskega ozemlja. Načela Atlanske listine pravijo, da ima vsak narod — pa naj bo še tako majhen — pravico na svojo samostojno in neodvisno državo. Formiranje novih samostojnih držav je v teku; nekateri narodi so že dobili neodvisnost, drugi jo pa še bodo. S tem je najbolje dokazano, da so načela Atlantske listine živa.

MYRON C. TAYLOR PONOVNO V VATIKAN

Washington, 6. maja

Predsednik Truman je izdal v petek izjavo, v kateri pravi med drugim: «Prosil sem Myrona C. Taylorja, naj se z naslovom veleposlanika vrne v Italijo kot moj osebni zastopnik pri papežu.

Ko so prenehale sovražnosti, se je Taylor vrnil v domovino, da bi poročal in se posvetoval. Z zanimanjem in koristjo sem preučil poročila o njegovih raznih avdijencah pri papežu. Čutim, da bo lahko nadalje koristil stvari krščanske civilizacije, če bo spet nostopil službo v Italiji. Pri izvrševanju svojega odposlanstva bo imel kot prej razgovore ne le s papežem, ampak tudi z drugimi osebnostmi duhovskega, laičnega in političnega sveta».

KULTURA

Slovensko narodno gledališče:

E. O' Neill: „Ana Christie"

(Premiera 29. aprila 1946)

Slovensko narodno gledališče za Trst in Primorje je pod vodstvom Ferda Delaka zaključilo svojo prvo sezono. V okviru prvomajskih proslav je v torek 29. aprila ob 20. uri vprizorilo v gledališču Fenice Eugena O'Neilla dramo v treh dejanjih «Ana Christie». S to predstavo je Slovensko narodno gledališče najdostojnejše prispevalo svoj delež k proslavam 1. maja v Trstu.

Eugene O'Neille, Noblov nagrajenec in trikratni odlikovanec s Pulitzerjevo nagrado (znana ameriška novinarska nagrada) je v svoji drami «Ana Christie» podal na realističen način zgodbo iz življenja ljudi, ki so navezani na morje in jim je to vse. Morda je prav zaradi tega, ker se snov drame tiče mornarjev, predstava le bolj ugajala našemu primorskemu ljudstvu, ki je tako tesno navezano na morje. Ni pa samo prvi moment — odlika podanega življenja — vašen v Neillovi drami. Drama vsebuje mnogo več in to je tisto, kar daje človeku misliti in premišljevati. Ta moment je socialno — psihološki — moralni moment.

Ana Christie, ki je prišla na Primorskem prvič na slovenski oder, nam je povedala svojo žalostno zgodbo. Se kot deklico jo je poslal njen oče Chris Christopherson, ki je bil kapitan, k svojim sorodnikom na farmo. To zaradi tega, da ne bi bila na ladji in da je ne bi osvojil «satan morje». Na farmi so Ano izrabljali za delo in ko je dokončala 17 let, jo je onečastil njen najmlajši bratranec. Zaradi tega je Ana pobegnila, odšla v mesto, in si poiskala službo. Toda moški so jo neprestano zalezovali. Zaradi razočaranj je odšla v javno hišo; policija jo je zaprla in jo poslala v bolnišnico. Ko so jo odpustili, se je po 15 letih vrnila k svojemu očetu, ki je vedno križivil po morju.

Zdaj jo je spet videl, lepo in svežo. Vsi so jo ljubili. Toda Ana je bila utrujena in razočarana nad preteklostjo zaradi mož, ki so jo prevarali.

Stari Chris je bil kapitan na premogovni barki, zasidrani v pristanišču v New Yorku. Morje je bilo daleč, toda njega ium je bilo slišati na krov. Tu je Ana spet začela svoje življenje in pozabila na svojo žalostno deklisko preteklost. Sovražila je moške.

Toda morje, ta stari nepridiprav, je neko noč, ko so pluli, vrglo na brod brodolomce. Med temi je bil neki Irec, kurjač, srlat in mišičast, močan in nedoseglJiv: Mat Burke. Bil je sin morja. Ana ga vzljubi, on ji ljubezen vrne.

Oče Chris ljubi svojo hčer. Mat ljubi Ano. Oče ne dovoli svoji hčeri, da bi se poročila z Matom. Med obema pride do spora, takrat pa Ana razočarana izpove svojo pretekost, ker noče, da bi bila od kogar koli odvisna. Pove obema svojo preteklost in krivdo mož, ki so jo spravili v greh.

Tu pridemo do najmočnejše scene v drami: Mat, mladi mornar, ki je mislil, da bo dobil z Ano neomadeževanega dekleta, ko spozna vso njeno nečisto preteklost, Ano prekolne. Mat je hotel čisto dekle in ne žene za denar. Zaradi žalosti je pobegnil z ladje.

Toda še vedno je morje, ki ureja življenja teh ljudi in odloča o njih usodi. Ana je hči morja, Mat je sin morja.

Mornar Mat ni mogel več živeti brez Ane. Bil je edini mož, ki ga je Ana ljubila. Vse je lahko pozabiti, pravi Burke, če Ana prisege, da je edini mož, ki ga je ljubila.

Ana je prisegla. Mat jo je vzel, stari Cris pa je plul dalje po morju, ker je to bila njegova usoda.

Pri izbiri igralcev za to predstavo je imelo Slovensko narodno gledališče srečno roko. Vsem nastopajočim so vloge ležale» in so jih rešili najbolje. Kar je pa najvažnejše, znali so ustvariti kontakt med odrom in občinstvom, ki je za uspeh predstave neobhodno potreben.

Glavno vlogo Ane Christie je odigrala Ema Starčeva. Vsa njena pojava nam je dala prepričljivo sliko razočaranega, utrujenega dekleta, ki mu je potreben počitek. Posebno dobro je odigrala snidenje z očetom v prvem dejanju in razkritje svoje preteklosti v drugem dejanju. Izvrstno se je znala poglobiti in prikazati različna čustva, kot veselje, ljubezen, jezo, razočaranje itd.

Milana Košiča moramo oceniti z dveh strani: bil je režiser in igralec. Rešil je obe nalogi; kot režiser je z dobrim poznavanjem okolja uspel, da je igra potekala neprisiljeno in prepričujoče postavljeno v čas in okolje dogodka; kot igralec nam je podal vlogo Aninega očeta, tako kot bi jo kdo drugi le težko mogel podati. Bil je resničen oče, ki nadomestuje svoji hčerki mater.

Marty Owenovo, Chrisovo priletno prijateljico, je odigrala Angela Rakarjeva z njej prirojeno svojstvenostjo. Morda je nekoliko motil njen preveč za to priliko prirejen hrešeč glas, kar pa dobrega vtisa igre ni moglo pokvariti.

Preveč zanešenjaško, a opravičljivo zaradi zaljubljenosti v Ano, je igral Rado Nakerst vlogo Mata Burka. Najboljši je bil pač v sceni, ko sta se prepirala s Chrisom za hčer: na eni strani je bilo videti starost, na drugi strani pa je kipela moč in zavest, da lahko človek premaga vse težave.

Ostale manjše vloge so odigrali Polde Dežman, Stane Razstresen, Sandi Valič, Mario Marič in Josip Fišer.

Sceno je danim prilikam zelo okusno in praktično opremil R. Hlavaty.

Občinstvo je igralce nagradilo s cvetjem in ploskanjem.

* * *

Ob priliki premiere je izšel gledališki list št. 4, ki ga je uredil Jože Tiran. Kot uvod ima odlomek Fr. Albrechta «Slovensko gledališče, Ferdo Delak je napisal članek «Igra, ki ni na našem repertoarju». Veliko prostora je posvečeno «Proslavi 25. obletnice gledališkega ustvarjanja Justa Kokuta», nato sledi vsebina O'Neillove drame «Ana Christie». Dalje je prikazan pregled predstav, gostovanj in dela Slovenskega narodnega gledališča od 10. februarja do 29. aprila t. l., Nada Gabrielčičeva pa je napisala «Kramljanje o naših gostovanjih». Gledališki list, ki je opremljen z mnogimi slikami, je zaključen s poslanico, ki jo je poslalo Slov. nar. gledališče Mednarodni razmejitveni komisiji, ko je bila ta v Trstu.

A. P.

ZANIMIVOSTI

Na leningrajskem znanstveno raziskovalnem arktičnem zavodu so preučili novi magnetski aparat, ki ga je nedavno iznašel docent leningrajske univerze Brunelli. Aparat je težak 20 kg in ga je mogoče spraviti v navaden zaboj. Novega magnetskega aparata se bodo posluževale ekspedicije, ki bodo odšle na Daljni sever.

* * *

Na predvečer 1. maja so na sedežu okrajne falangistične skupine «Auxilio Social» (združenje za pomoč) na trgu sv. Bernarda v Madridu eksplodirale tri bombe. Dve nadaljnji sta eksplodirali 1. maja, in sicer v dveh trgovinah v predmestni četrti Madrida «Cuatros Caminos». Eksplozije niso povzročile nikakih žrtev. Aretirali so nekaj mladeničev, pri katerih so našli legitimacije neke republikanske organizacije.

* * *

V židovskem mestu Tel Avivu so se gostje na neki poročni pojedini zastrupili, ker so uživali zastrupljene jedi. Nevesto in 60 udeležencev poročne gostije so prepeljali v bolnišnico; 45 so jih pridržali na zdravljenju.

* * *

Koncem aprila je v svojem stanovanju v Blendlowu (Buckinghamshire) v starosti 60 let umrl znani angleški romanopisec in pesnik Edward Thompson. Bil je velik poznavalec indijskega jezika in literature. Bil je tudi osebni prijatelj Gandhija in Rabindranata Tagoreja.

* * *

V Kopenhagenu so kot prvi del britanskih slik iz 20. stol. po glavnih mestih Evrope otvorili razstavo, na kateri je na ogled približno 100 slik. Slike so iz znane londonske zbirke «Tate Galery», ki je zdaj ponovno, vendar pa šele delno odprta.

* * *

V četrtek je v New Yorku umrl eden izmed najbolj znanih pionirjev na področju medicinskega raziskovanja v Združenih državah, 83 letni dr. Simon Flexner. Bil je sin avstrijskega lekarnarja. Imel je številna odlikovanja raznih vlad in univerz. Največje uspehe je dosegel na področju zdravljenja meningitisa. Odkril je serum proti tej zavratni bolezni. Velike uspehe je imel tudi pri zdravljenju okvar hrbtnega mozga. Znan je postal, ko je odkril povzročitelja otroške paralize in sredstva proti tej bolezni. Flexner je bil organizator in prvi ravnatelj Rockefellerjevega zavoda za raziskovanja na medicinskem področju. Ob koncu življenja je bil predsednik sveta za javno zdravje v državi New York. Poleg tega je bil tudi član posvetovalnega odbora ministrstva za javno zdravje.

* * *

Na konferenci upravnikov zavodov in univerz ter svetovalcev za inozemske dijake v Združenih državah so stavili predlog za strpnost, prijateljstvo in enako ravnanje z inozemskimi dijaki ter proti različkam katere koli vrste. Konferenca je bila prejšnji teden v Chicagu. Sklical jo je zavod za mednarodno vzgojo na poziv ameriškega zunanjega ministrstva, da bi razpravljala o važnih vprašanjih, ki so se pojavila zaradi velikega števila inozemskih dijakov, ki so zaprosili za vstop na kulturne zavode Združenih držav. Konferenca je med drugim preučevala tudi vprašanje programov za te dijake. Trenotno je v Združenih državah okoli 12.000 inozemskih dijakov. Štiri tisoč jih je iz latinske Amerike, ostali so iz vseh delov sveta.

* * *

Začasna organizacija za civilno letalstvo je objavila, da bodo na severnem Atlantiku razmestili 13 ladij, ki bodo po radiu oddajale meteorološka poročila mednarodnim letalskim uradom.

NAJDBA ZAKLADA V TOKIJSKEM ZALIVU

Gleda dviganja zaklada v Tokijskem zalivu, pri čemer pomagajo civilisti in ameriški častniki, pojasnjuje Reuter, da so našli samo eno palico platine, ki je bila pod enim izmed pristaniških pomolov, približno 2 metra globoko. Pristojne oblasti Zavezniške vojaške uprave so prišele obširno raziskovanje po vsem japonskem ozemlju, da bi našle častnike japonske vojske, za katere domnevajo, da so potopili v omenjenem zalivu žlahtne kovine v skupni vrednosti 2 milijard dolarjev. Izvedli so, da so bile palice, ki so jih skrili malo pred japonsko predajo, namenjene financiranju «japonskega preporoda» v izvestni bodočnosti.

Poročilo o zakladu je podala neka japonska plesalka. Po zatrjevanju deklice, naj bi potopili v morju dva tovorna avtomobila zlata, srebra in platine. Po njenem mnenju so lanskega julija delavci pod nadzorstvom častnikov japonske vojske potopili tovor v morje in so bili prepričani, da bodo palice dobro skrite in bi jih vsakdo imel za staro železo. Zavezniške oblasti, ki z rezervo sprejemajo zadevna pomočila, nadaljujejo svoja raziskovalna dela.

Reka Segura je v južni Spanji prestopila bregove in poplavila pokrajine Alquerias in Santa Cruz, kjer je podrla 60 odstorkov hiš.

IZBOLJŠAVANJE ZEMLJIŠČ

Tisoče hektarjev močvirnatega in neplodnega zemljišča so v Veliki Britaniji v tej vojni spremenili v polja, da bi pridelali hrano, katere je tako zelo primanjkovalo. Tudi zdaj je zaradi velikega pomanjkanja hrane po vsem svetu vsak hektar zemlje važen v boju za zagotovitev prehrane in rešitev ljudi pred lakoto. Slika nam kaže dve članici britanske poljedelske ženske službe, ki je v vojni pomagala v poljedelstvu, posebno pri izboljševanju zemljišč.

Proti morskim psom

Ribiška ladja «Angle» je lovila ob novofundlandski obali, ko je zasledila dolg vlak sardin, ki je obljubljal obilen ribji lov. Ladja je spustila mreže in križarila okoli vlaka sardin, da bi jih zajela v največjem številu. Bila je že na tem, da združi oba konca mreže v vrečo in začne vleči gomazeče sardine na krov.

Prav tedaj pa se je pojavila jata lačnih morskih psov, ki so bili tedaj zelo številni ob novofundlandski obali. Zasledili so hitro lepo priliko za obilno pojedino. Obrnili so se proti mreži, kateri je grozilo, da jo bodo vsak trenotek raztrgali na drobne kose. Toda nenadoma so se premislili obrnili proti morju in odplavali.

Morski psi so bili globoko razžaljeni. Ribiška ladja je vlekla za seboj dve veliki platneni vreči novega sredstva ameriške vojne mornarice, ki ni prav nič ugajalo morskim psom. Bilo jim je v taki meri neprijetno, da so rajši pustili priliko za bogato pojedino in odplavali na lov za boljšo priliko. Iznajditelji tega sredstva proti morskim psom so vedeli, da morske pse zelo odbija duh po razpadajočem trupllu morskega psa. Izvleček iz razpadajočega morskega psa se je pokazal še mnogo učinkovitejši. Na srečo pa se je pokazalo, da stvar, ki tako odbija morske pse, nima nobenega slabega vpliva na človeka. Proizvodu so dodali nekaj črne barve, da bi ga naredili vidnejšega za morske pse.

Med ribiči je pomenil letos sredstvo proti morskim psom, ki varuje mreže pred napadi požrešnih morskih psov. Ribiči, ki so poskusili novo sredstvo proti morskim psom, so ugotovili enako dober uspeh. Samo kapitan ladje «Serafina», Philip Nicastro, je vedel povedati zelo nenavaden dogodek: neki zelo požrešni morski volk se ni ustrašil odvratnega sredstva, ampak se je pognal proti vreči in jo požrl brez kakršnega koli vidnega slabega učinka. Edina možna razlaga je, da sredstvo sicer žali oči in vonj morskega psa, da pa ne škodi njihovim želodcem.

„Streptomicin"

«World Telegram» iz New Yorka je poročal, da more nova iznajdba imenovana «streptomicin», ki jo proizvajajo v raziskovalnem laboratoriju zasebne dečje klinike «Zdravniškega središča» v New Yorku, ki se specializira za otroške bolezni, rešiti življenje otrok, ki so oboleli na meningitisu.

Dnevnik pravi, da je odkritje objavila dr. Hattie E. Alexander, ravnateljica zavoda za raziskovanje meningitisa, ki deluje s podporo iz sklada, ki ga je ustanovil Edward S. Harkness in njegova mati.

«Streptomicin» so do zdaj uporabili v 25 primerih otroškega meningitisa, začetne primere so hitro in popolnoma ozdravili, medtem ko je v štirih težjih primerih «Streptomicin», ki so ga uporabili skupno s «Sulfabiacinom» in specifičnim serumom proti meningitisu, ki ga pridobivajo iz zajcev, povzročil prav tako popolno ozdravljenje.

List dodaja, da bo po zaslugi novega proizvoda postal meningitis manj nevaren in bo izgubil značaj 100% smrtne bolezni.

ANGLEŠKI IZVOZ

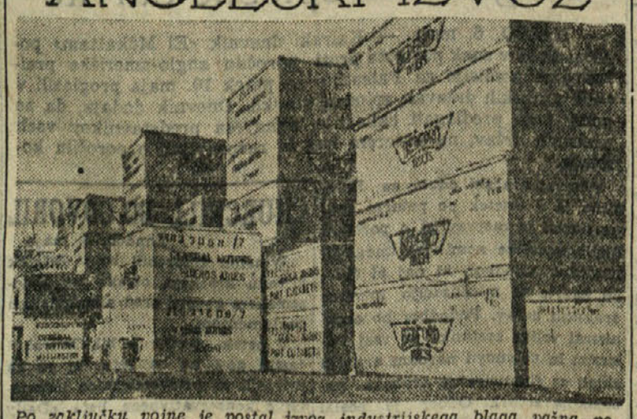

Po zaključku vojne je postal izvoz industrijskega blaga važna postavka povojne obnove Velike Britanije. Posebno izvoz avtomobilov in motorjev je moral zadovoljiti povpraševanje, ki je prihajalo iz vseh delov sveta. Slika nam kaže zaboje avtomobilskih ogrodij na strojev na obali pri Shiswicku, odkoder jih bodo po reki prepeljali v obmorska pristanišča kjer jih bodo naložili na prekomorske parnike.

JULIJSKA KRAJINA

General Lee pregledal 88. divizijo

Oddelek pionirjev postavil most čez Sočo v dveh urah

Gorica, 6. maja

V petek je pregledal v Gorici general John H. Lee, glavni poveljnik ameriških sil na sredozemskem področju, v spremstvu poveljnika divizije generala Brianda Moora, 88. divizijo «Modrih vragov».

General Lee je obiskal radijsko postajo, glavni divizijski stan ter vojašnico «Modrih vragov» na goriškem področju; v teku dneva je pregledal četo «A» 313. pionirskega polka; ki je pred kratkim zgradila v treh urah 85 metrov dolgi pontonski most čez Sočo ob železniškem mostu. Ob navzočnosti generala Leeja, je četa v tekmovanju ponovila postavitev mostu; za to delo je porabila samo dve uri. Most ima nosilnost 46 ton in more vzdržati najtežje ameriške tanke.

Delo je general Lee pohvalil in izrazil zahvalo pionirjem in njihovemu poveljniku poročniku Johnu Fulbrightu.

8. maj praznik

Trst, 6. maja

Polkovnik A. C. Bowman, višji častnik za civilne zadeve Zavezniške vojaške uprave, je naznanil, da bo 8. maj popolni praznik po vseh zakonskih predpisih in veljavnih določbah za narodne praznike.

Dan so proglasili kot praznik v spomin na končni razpad nacistične Nemčije in fašizma.

Novi železniški vozni red

Trst, 6. maja

Železniški odsek opozarja, da so odložili za nedoločen čas novi splošni vozni red na vseh železniških progah tržaškega področja, ki bi moral stopiti v veljavo danes.

Vsi vlaki bodo vozili še nadalje po sedanjem voznem redu.

NAPAD NA PRODAJALCE PRED KOLODVOROM

Trst, 6. maja

V soboto zvečer okrog 18. ure je prišla na trg Libertà skupina okoli sto ljudi, ki so napadle osebe, ki prodajajo v bližini parka pri kolodvoru kruh, cigarete itd. Zaključek neprijetnega dogodka je bil tak, da je bilo nekaj oseb ranjenih, devet pa aretiranih.

Napadalci so bili razdeljeni v več skupin; civilna policija, ki so jo telefonično poklicali, je aretirala devet oseb. Na kraju dogodka so našli nož.

Policija je aretirala naslednje osebe: Karla Sancina, Maria Zappardona, Ruggera Blasecicha, Giuseppa Bressana, Nazaria Bazessla, Giovanna Stabulicha, Rudolfa Horvatina, Rudolfa Braliča in Jakoba Miličića.

IZ SLOVENIJE

Zvezno finančno ministrstvo je izdalo pravilnik, po katerem je preneslo na Osrednji odbor združenja vojnih invalidov FLRJ izključno pravico nadrobne prodaje sreček Državne razredne loterije. Na osnovi tega pravilnika je Združenje invalidov s 1. majem prevzelo v prodajo in razpečavanje vseh 75.000 celih sreček, pri čemer bo prejemalo 10% provizijo nominalne vrednosti sreček. Na ta način bo v bodoče namesto zasebnih podjetij vodilo celokupno razprodajo sreček Državne razredne loterije Združenje vojnih invalidov.

Slovenija razpolago z vsemi predpogoji, da postane vzorna turistična dežela. Ima planine, jezera, morje in številne zdravilne vrelce. Pravilno izkoriščanje teh prirodnih zakladov bo prinašalo mnogo dohodkov narodnemu gospodarstvu. Že pred vojno je turizem prinašal letno preko 100 milijonov dinarjev dohodkov. Zdaj so ustanovili enotno Turistično društvo Slovenije s predsednikom dr. Žižkom Cirilom na čelu. V odbor so prišli delegati obeh slovenskih tujsko prometnih zvez, Slovenskega planinskega društva, Putnika in Glavnega odbora sindikatov.

Po zakonu o agrarni reformi je prišlo v Sloveniji v zemljiški sklad nad 60.000 ha obdelovalne zemlje. Delitev zemlje je v glavnem končana. Doslej je prejelo to zemljo 28.000 agrarnih interesentov in 1750 kolonistov. V «Ljudski pravici» beremo, da so delitve v splošnem potekale v redu, da pa je kljub temu sem in tja prišlo do velikih napak. N. pr. v črnomeljskem okraju je okrajna agrarna komisija pristajala na «ljudsko» mnenje, ki so ga organizirali raslaščenci, bogatejši kmetje, del duhovščine in zapeljani nezavedni agrarni interesenti. Posledica tega je bila, da je prejelo vinograde 26 takih posestnikov, ki imajo nad 5 ha zemlje. Med temi so tudi 3 posestniki, ki imajo od 19 do 24 ha zemlje.

Nedavno je bil v kavarni Slon v Ljubljani prvi občni zbor Slovenske šahovske zveze po osvoboditvi, katerega so se udeležili številni delegati, ki so zastopali 26 šahovskih sekcij in krožkov. Prof. Bajec, ki je vodil občni zbor, je izjavil, da je šahovska zveza med okupacijo dosledno držala kulturni molk, ter da vso okupacijo ni bilo niti ene šahovske prireditve. Spomnil se je je tudi velike izgube slovenskega šaha zaradi smrti mojstra Furlanija in sijajnega amaterja Sorbija, ki sta padla v osvobodilnem boju. Na občnem zboru so podali pregled organizacijskega dela in vseh dosedanjih šahovskih prireditev. Na zboru so sklenili, da bodo glede na vključitev šaha v fizkulturo preimenovali Slovensko šahovsko zvezo v Šahovski odbor Slovenije. Soglasno so izvolili novi odbor pod predsedstvom Turnherja Eda.

V okviru zadnjih množičnih prvomajskih proslav je Društvo upodabljajočih umetnikov iz Ljubljane priredilo na Jesenicah umetniško razstavo. Poleg znanih slovenskih umetnikov razstavljajo svoja dela tudi jeseniški umetniki, ki doslej javnosti niso bili znani. Umetniške slike so razstavili tudi številni jeseniški delavci, ki so se v okviru ljudske prosvete združili in ustanovili klub umetnikov.

V Kotmari vasi so pokopali zavedno Slovenko Frančiško Nemčevo, ki je vse gestapovsko in drugo nemško nasilje ni uklonilo. Pogreba se je udeležilo ogromno število Slovencev.

Pred nekaj meseci je izdal Slovenski knjižni zavod «Slovenski zbornik» kot ponatis ilegalne izdaje iz leta 1942. Prvotne izdaje, ki predstavlja že muzejsko redkost, skoraj ni bilo več mogoče dobiti. V kratkem bo izšlo se več takih ponatisov. Pripravljajo celotno «Delo», organ komunistične partije Slovenije, prvi letnik Slovenskega poročevalca in prvi letnik Ljudske pravice.

Umrli so: Batič Jurij, trgovec, inž. arh. A. Mensša, Lavrič Janja, akademičarka, Nikolaj Križnar, profesor, Košir Vinko, uradnik OLO, predsednik KO sindikata, član KP in partizan, Lovrenc Gabrijelčič, železniški upokojenec. Izlakar Alojzija, vsi v Ljubljani; Ivan Mole, monter na Vrhniki, Ivan Klajbes v Križah pri Tržiču, Ivan Potrpin v Dobovcu, Nuška Blatnik v Lukovici, Gorjup Ivan v Klakah, Mici Bučar v Kranju, Jože Pograje v Zagorju.

TRST

Pogreb Jožeta Ravnikarja

Včeraj zjutraj je velika množica prisostvovala pogrebu Jožeta Ravnikarja, trgovca iz Barkovelj, ki je umrl v soboto zaradi ran, ki jih je dobil v Trstu dne 30. aprila.

Na čelu sprevoda, ki se je vil po ulici Carducci in Ghega, so šli partizani z zastavami. Sledila je godba, ki je igrala pogrebne koračnice, nato so šla dekleta z venci in krata, pokrita z jugoslovansko zastavo. Krsti je sledila pokojnikova družina in veliko število ljudi.

Sprevod se je ustavil na trgu Libertà, kjer je zbrani množici govoril Vojimir v slovenščini in Gustinčič v italijanščini. Oba govornika sta trdila, da je bil Ravnikar «žrtev organiziranega fašističnega zločina»; pozvala sta Zavezniško vojaško upravo, «da naj ščiti življenja Tržačanov in da naj napravi konec sedanjemu položaju».

Po govorih je avto prepeljal krsto v Barkovlje, kjer so pokojnika položili k počitku.

7 ARETACIJ ZARADI NAPADA NEKE SKUPINE V HISO NA OPČINAH

Trst, 6. maja

Včeraj v prvih jutranjih urah je policija Julijske krajine aretirala pet žensk in dva moška, vse z Opčin, ker so v soboto popoldne vdrli v neko hišo na Opčinah.

Gre za hišo ženske, ki naj bi po nekaterih domnevah dala policiji podatke, zaradi katerih so v četrtek aretirali štiri moške, osumljene, da so 2. maja ranili štiri osebe. Vse štiri aretirance so nato zaradi pomanjkanja dokazov izpustili.

Očividci včerajšnjega dogodka so povedali, da je približno ob 17.30 uri številna množica, med katero so bile tudi ženske, skušala vdreti v hišo; udeleženci so razbili s sekiro okno, nato raztresli po hiši pepel, polili z vodo pohištvo ter uničili mizo in odnesli različne predmete. Iz hiše so pozkusili izgnati ženo in njenega nečaka; to je preprečil neki zavezniški častnik, pozneje pa so štirje britanski vojaki razpršili množico in varovali hišo pred morebitnimi napadi.

V soboto zvečer so odpeljali ženo na policijo; v prvih jutranjih urah nedelje so izvedli aretacije.

Uradni list ZVU

Pokrajinsko predsedništvo sporoča, da je izšel Uradni list št. 17 Zavezniške vojaške uprave, ki vsebuje samo uradne odredbe.

PREHRANA

Razdeljevanje živil. Sepral sporoča, da je danes začelo razdeljevanje naslednjih živil za potrošnike mesta Trata:

Sladkor: 100 gr za vse skupine potrošnikov; cena 135 lir za kg.

Piškoti: 500 gr za otroke do 4 let in za bolnike; cena 154 lir za kg.

Konec razdeljevanja piškotov bo 11. maja, sladkorja 31. maja.

V občinah po pokrajini so danes začeli razdeljevati naslednja živila: Moka za polento: 1 kg za vsakega potrošnika, cena 20 lir za kg; cel grah: 500 gr za vsakega potrošnika, cena 30 lir za kg; paradižnikova mezga: 70 gr za vsakega potrošnika, cena 95 lir; sladkor: 100 gr za vse skupine potrošnikov; cena 135 lir.

Razdeljevanje tobaka. V tekočem tednu od 6. do 11. maja bodo potrošniki dobili po 30 cigaret Nazionali. Opozarjamo prodajalce, da ni dovoljen dvig drugih vrst tobaka.

Obsodba dveh roparjev

V soboto dopoldne je bila pred porotnim sodiščem razprava proti Brunu Stibelu in odsotnemu Josipu Pellizonu; oba sta bila podčastnika republikanske narodne straže.

Obtožnica jima je očitala, da sta izrabila svoj čin, ko sta 24. junija 1944 ustavila pomorskega kapitana Ivana Busetta in zahtevala, da se legitimira. Ko je ta pokazal dokumente, mu je Pellizon iztrgal iz rok listnico, v kateri je bilo okoli 6.000 lir; nato je zahteval še zapestno uro.

Po govoru branilcev je sodišče obsodilo Pellizona na 12 let in 7 mesecev zapora in na globo 18.000 lir, Stibela pa na 6 let zapora in 9.000 lir globe.

PRIJAVA IMOVINE

Glede na dolžnost prijave imovine nemških in japonskih državljanov, lahko prizadeti dvignejo odgovarjajoče obrazve na prefekturi v sobi št. 51 med 10. in 12. uro.

GORICA

PREHRANA

Razdeljevanje mleka. Sepral sporoča, da so danes začeli razdeljevati naslednje vrste in količine mleka:

izhlapelo mleko: po 8 škatel otrokom do 4 let; po 4 škatle osebam nad 65 leti; po 6 škatel bolnikom v domači oskrbi; po 4 škatle nosečim in doječim materam in delavcem, ki so zaposleni pri izdelavi strupenih izdelkov;

mleko v prahu: po 1500 gr otrokom do 4 let; po 750 gr osebam nad 65 leti; po 1000 gr bolnikom v domači oskrbi; po 750 gr nosečim in doječim materam in delavcem, ki so zaposleni pri izdelavi strupenih izdelkov; po 500 gr vsem potrošnikom v strarosti od 4 do 65 let.

Cene mleku: škatla izhlapelega mleka 24 lir; mleko v prahu 68.50 lir za kg.

Nesreča

V bolnišnico so pripeljali 20 letnega delavca Giuseppa Vecchiatta, katerega je v ulici Cadorna povozil vojaški tovorni avtomobil. Vecchiatto ima zlomljeno stegnenico in bo okreval v treh tednih.

Skočila je skozi okno

V petek si je zaradi slabega uspeha v šoli hotela končati življenje 13 letna dijakinja Liliana Marini iz Strašic. Okoli 22. ure je skočila skozi okno tretjega nadstropja, visokega 13 metrov in obležala na kamnitnem tlaku. Prepeljali so jo v bolnišnico v ulici Brigata Pavia, kjer so zdravniki ugotovili razne zlome in poškodbe. Njeno stanje je zelo kritično.

Mišji strup je zavžila

V soboto ponoči so pripeljali v goriško bolnišnico 24 letno Ireno De Frari, stanujočo v ulici Transalpina 4, ki je iz neznanega vzroka zavžila precejšno količino mišjega strupa. Kljub vsem zdravniškim poizkusom, da bi ji rešili življenje, je nesrečnica v soboto popoldne izdihnila.

RADIO

Ponedeljek, 6. maja

17 prenos iz Vidma; 18 plesna glasba; 18.30 ciganske melodije; 19 ženska ura (slov.); 19.20 češke pesmi; 19.30 XXIV. Ljudska glasbena ura: Sovjetska glasba; 20.30 glasba vseh narodov; 21 predavanje v ital.; 21.15 simfonična glasba; 22 igra v ital.; 22.30 plesna glasba.

Torek, 7. maja

7 glasba za dobro jutro; 7.50 pestra jutranja glasba; 11.30 pestra glasba; 12 lahka glasba; 12.30 prosvetno predavanje v slovenščini; 13.15 reproducirana glasba; 13.30 orkester; 14 predavanje v ital.; 14.15 pregled vesti.

PULJ

PRAVNA POSVETOVALNICA TRGOVSKEGA UDRUŽENJA

Trgovsko združenje javlja, da bo začela poslovati ob četrtkih med 15. in 16. uro pravna posvetovalnica; izkoristiti jo bodo mogli samo člani udruženja.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

P. G. WODEHOUSE 20.

NOVINAR PSMITH

Skoraj sta prispela v Herald Square, ko sta slišala za seboj glas:

«Oh, saj je vendar gospod Windsor!».

Obrnila sta se in videla elegantnega moža, ki se jima je bližal s stegnjeno roko.

«Videl sem vaju, ko sta prišla na ulico iz hotela «Astor», je veselo dejal, «in sem rekel sam pri sebi: 'Saj vendar poznam tega moža!'. Vsekakor, naj me obesijo, če sem se spomnil, kako se imenujete. Sledil sem vaju in nenadoma sem se spomnil».

«Res?» je vljudno vprasal Billy.

«Res, dragi gospod. Nikoli vas še nisem do danes osebno spoznal, toda videl sem toliko vaših slik, da se mi zdi, da sva stara prijatelja. Prav dobro sem poznal vašega očeta, gospod Windsor; in prav vaš oče mi je pokazal vaše slike. Menim, ali prav za prav: gotov sem, da ste že večkrat slišali govoriti o meni: Jack Lane. Vaš oče je zdrav? Je že veliko časa, odkar ga ne vidite?».

«Dolgo. Zadnjič, ko mi je pisal, mi je sporočil, da je bil zdrav».

«Boljše, boljše je zanj. Res je, močan je kot hrast, stari Joe Windsor. Vedno smo mu rekli Joe, veste».

«Menim, da ste ga spoznali v Missouriju?» je vprašal Billy.

«Prav tam; v Missouriju. Dobra prijatelja sva bila. Torej, gospod Windsor, glejte: zgodaj je še; ali ne bi, vi in vaš prijatelj, prišla z menoj, da pokadimo cigareto in se nekoliko pogovorimo. Stanujem v bližini, v Triintrideseti Aveniji. Veselilo bi me».

«Ne dvomim», je odgovoril Billy; «toda bojim se, da vas bova morala prositi, da nama oprostite».

«Nimate časa?».

«O, da!».

«Pojdimo, torej!».

«Ne, prosim».

«Zakaj torej ne? Ni daleč».

«Ker nočeva. Lahko noč».

Billy se je odločno obrnil in odšel. Neznanec je za trenotek počakal, nato je šel na drugo stran ulice.

Psmith je spregovoril:

«Popravite me, če se motim, prijatelj Windsor», se je obotavljal, «toda, ali se vam ne zdi, da ste bili nekoliko... nekoliko ostri, recimo, s starim prijateljem vaše družine?».

Billy Windsor je počil v smeh.

«Če bi se moj oče imenoval Jožef, ali v kratici Joe, namesto da bi se imenoval Viljem, kot jaz», je odgovoril, «če bi bil vsaj enkrat v svojem življenju v Missouriju — kar meni ni znano — in če bi me bil slikal v moji mladosti, bi že morda odšel v družbi tega gospoda. Toda, ker je stvar popolnoma drugačna, sem menil, da je boljše, da nisem sprejel vabila».

«Globoke so te vode, prijatelj Windsor! Ali hočete reči, da...».

«Če ne bodo poizkusili nič boljšega, mislim, da ni treba, da se jih prevečo bojiva. Sprasujem se, kaj mislijo, da sva. Ali mislijo, da sva kmeta, ki nista nikdar še videla mesta? Ali si hočejo izmisliti šalo, kakršne beremo v humorističnih listih?». Huda jeza je bila v Billyjevih besedah.

«Torej mislite, da pogovor ne bi bil preveč prijeten, če bi sprejeli vabilo prijatelja Lakea in če bi šla, ž njim pokadit cigareto in se pogovarjat?».

«Uredili bi, da se ne bi mogla več baviti z najinim listom».

«Slišal sem toliko govoriti o bogati ameriški gostoljubnosti!» je zamrmral Psmith.

«Taksi, gospoda?».

Rdeč taksi je šel počasi po ulici navzdol, mimo Psmitha in Billyja. Billy je odkimal z glavo.

«Vsekakor ne bi bil taksi slaba misel», je dejal Psmith.

«Toda prav ta ne, če vam je vseeno».

«Ali žali v nečem vaš estetični okus?». «Nekaj ima, kar povzroča, da se moj estetični okus naravnost upira».

«Ah! Književniki imamo veliko takšnih predsodkov; toda nič ne moremo proti temu. Sužnji smo svojega značaja. Potemtakem, pojdiva peš. Na vse zadnje, noč je lepa in midva sva mlada in čvrsta».

Prispela sta do Dvaintridesete Avenije; Billy se je ustavil.

«Ne vem, če se nama splača, da greva peš», je dejal. «Ali ne bi hoteli, da se peljeva z železnico?».

«Kot vam ugaja, prijatelj Windsor. V vaših rokah sem.

Prehodila sta Šesto Avenijo in se napotila proti postaji železnice. Prav v tistem trenotku je prispel vlak. «Ali ste opazili, prijatelj Windsor», je čez nekaj časa dejal Psmith, «da greva prav v nasprotno smer; oddaljujeva se od vašega stanovanja, namesto da bi se mu bližala? Vstopila sva v vlak, ki je usmerjen proti visokemu mestu».

«Vem», je kratko odgovoril Billy.

«Ali imava določeni cilj?».

«Vlak potuje mimo 101. Ulice. Tam bova izstopila».

«In potem?».

«Potem bova prišla nazaj».

«Nakar», je dejal Psmith, «mislim, da bova odpotovala v Filadelfijo ali v Chicago, ali kam drugam. Dobro, dobro, v vaših rokah sem, prijatelj Wildsor. Ni še pozno; spremite me kamor hočete. Vsaka pot nas stane pet centov, a denarja imava precej v torbici. Dva mladeniča sva, ki brezbrižno razsipata svoje premoženje; naj naju pustijo na miru».

Izstopila sta v 101. Ulici in jo prehodila. Na sredi se je Billy spet ustavil.

«Ali je kaj novega, prijatelj Windsor?» je potrpežljivo vprašal Psmith. «Ali ste si izmislili kakšno novo zabavo?».

Billy — je šel nekoliko korakov naprej. Prav v tistem trenotku je zagledal Psmith v bližini avtomobil, ki je čakal izven uličnega svetlobe, v senčnem prostoru.

«Taksi, gospoda?» je vprašal šofer, ko sta prijatelja šla mimo.

«Zdi se mi, da vam danes midva povzročava precej sitnosti», mu je odgovoril Billy. «Zakaj pa tako zapravljate svoj denar? Drugod bi prav gotovo zaslužili več kot tu».

«Vsekakor so takšna srečanja zelo prijetna», je posegel vmes Psmith.

«Najino zasledovanje vas prav gotovo ovira», je pripomnil Billy. «Stanujem na 14. cesti, zdaj greva domov».

«Lahko me sprašujeta, gospoda», je odgovoril šofer. «Ne razumem vas».

«Ah! Menil sem nasprotno», je dejal Billy. «Lahko noč».

Spet sta se napotila proti postaji in vstopila v vlak.

(Nadaljevanje prihodnjič)